

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

A. RANTOS

представено на 21 юни 2022 година¹

Дело C-284/21 P

Европейска комисия

срещу

Anthony Braesch,

Trinity Investments DAC,

Bybrook Capital Master Fund LP,

Bybrook Capital Hazelton Master Fund LP,

Bybrook Capital Badminton Fund LP

„Обжалване — Държавни помощи — Помощ за реструктуриране — Банков сектор — Предварителна фаза на разглеждане — Решение, с което помощта се обявява за съвместима с вътрешния пазар — Допустимост — Член 263, четвърта алинея ДФЕС — Процесуална легитимация — Член 108, параграф 2 ДФЕС — Понятие „заинтересовано лице“ — Регламент (ЕС) 2015/1589 — Член 1, буква з) — Понятие „заинтересована страна“

Въведение

1. С жалбата си пред Съда Комисията иска да се отмени решение на Общия съд на Европейския съюз от 24 февруари 2021 г., Braesch и др./Комисия², с което е обявена за допустима жалба за отмяна на решението на Европейската комисия да не се повдигат възражения, прието на основание член 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2015/1589³, с което Комисията, след приключването на предварителната фаза на разглеждане и въз основа на предложените от италианските власти ангажименти, обявява за съвместима с вътрешния пазар държавна помощ, предоставена от Италианската република на Banca Monte dei Paschi di Siena (наричана по-нататък „BMPS“)⁴.

2. Това дело дава повод на Съда да уточни условията за допустимост на жалба срещу решение да не се повдигат възражения, прието на основание член 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2015/1589, и по-специално условията, при които лица, които не са

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² T-161/18, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“, EU:T:2021:102.

³ Регламент на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 [ДФЕС] (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

⁴ Решение C(2017) 4690 окончателен на Комисията от 4 юли 2017 година относно държавна помощ SA.47677 (2017/N) — Италия, нова помощ и изменен план за реструктуриране на Banca Monte dei Paschi di Siena (наричано по-нататък „спорното решение“).

конкуренти на бенефициера на тази мярка, нито твърдят, че са засегнати от нея на пазара, могат да бъдат квалифицирани като „заинтересовани“ по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС или като „заинтересовани страни“ по смисъла на член 1, буква з) от Регламент 2015/1589⁵, за да се позовават на процесуална легитимация да искат отмяната на това решение.

Обстоятелствата по спора

3. Жалбоподателите в първоинстанционното производство са: що се отнася до първия⁶ — представител на притежатели на облигации, носещи наименованието „Floating Rate Equity-Linked Subordinated Hybrid-FRESH“ 2008 (наричани по-нататък „облигациите FRESH“), а що се отнася до другите⁷ — притежатели на тези облигации.

4. Посочените облигации са издадени през 2008 г. в рамките на следната операция:

- BMPS извършва увеличаване на капитала в размер на 950 милиона евро с участието само на J. P. Morgan Securities Ltd (наричано по-нататък „JPM“), което записва акции в BMPS, и по-специално „акции FRESH“, и сключва с BMPS договор за ползване — съгласно който JPM си запазва голата собственост върху акциите, а BMPS има право на ползване — и споразумение за суап на дружества (наричани по-нататък „договорите FRESH“),
- JPM получава необходимите средства за записването на акциите FRESH от Bank of New-York Mellon (Люксембург), заменена от Mitsubishi UFJ Investor Services & Banking SA (Люксембург) (наричано по-нататък „MUFJ“), което издава облигациите FRESH в съответствие с люксембургското право за сумата от един милиард евро,
- по силата на споразумение за суап между JPM и MUFJ и на договор за доверително управление между последното и притежателите на облигациите FRESH⁸, квалифицирани от жалбоподателите като „инструменти FRESH“, събираните от JPM дължими суми от BMPS по договорите FRESH се предоставят на MUFJ и след това на притежателите на облигации FRESH под формата на купони.

⁵ Както ще обясня, съгласно постоянната практика на Съда понятието „заинтересовани“ по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС съвпада с понятието „заинтересована страна“ по смисъла на член 1, буква з) от Регламент 2015/1589 (вж. бележка под линия 24 от настоящото заключение). По-нататък в настоящото заключение, когато не е необходимо да се прави разграничение между тези две понятия, ще използвам най-общо израза „заинтересована/и страна/и“.

⁶ Г-н Anthony Braesch.

⁷ Trinity Investments DAC, Vybrook Capital Master Fund LP, Vybrook Capital Hazelton Master Fund LP и Vybrook Capital Badminton Fund LP.

⁸ Приложимо за тези два договора е люксембургското право.

5. През 2016 г. италианските власти приемат Декрет-закон 237/2016⁹, с който се определя правната рамка, регулираща помощта за осигуряване на ликвидност и превантивните рекапитализации¹⁰, а през 2017 г. уведомяват Комисията за помощ за рекапитализацията на VMPS в размер на 5,4 милиарда евро (наричана по-нататък „спорната помощ“)¹¹, придружена с план за реструктуриране и ангажименти¹².

6. Планът за реструктуриране предвижда по-специално мерки за споделяне на тежестта, с които собственият капитал, хибридните финансови инструменти и подчинените дългови финансови инструменти допринасят за компенсирането на евентуалните загуби на VMPS преди предоставянето на държавната помощ. Тези мерки водят до прекратяване на действието на договорите FRESH.

7. В спорното решение, прието след приключването на предварителната фаза на разглеждане, Комисията заключава, че спорната помощ е съвместима с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС¹³, по-специално предвид Съобщението на Комисията относно прилагането от 1 август 2013 г. на правилата за държавните помощи към мерките за подкрепа на банки в контекста на финансовата криза („Съобщение относно банковия сектор“)¹⁴ и Директива 2014/59/ЕС¹⁵.

8. Що се отнася по-специално до съвместимостта на спорната помощ със Съобщението относно банковия сектор, Комисията приема по-специално че споделянето на тежестта от притежателите на акции и подчинени финансови инструменти е адекватно, тъй като свежда до минимум разходите за реструктуриране и размера на помощта в съответствие с изискванията в Съобщението относно банковия сектор¹⁶.

⁹ Decreto-legge n. 237 — Disposizioni urgenti per la tutela del risparmio nel settore creditizio (Декрет-закон № 237 — Неотложни разпоредби за защита на спестяванията в кредитния сектор) от 23 декември 2016 г. (GURI бр. 299 от 23 декември 2016 г.), който е преобразуван в закон и изменен с Legge di conversione (Закон за преобразуване) от 17 февруари 2017 г. (GURI бр. 43 от 21 февруари 2017 г.).

¹⁰ Италианският законодател се намесва по този начин след стрес тест, проведен в европейски мащаб от Европейския банков орган (ЕБО) през 2016 г., който разкрива по-специално недостиг на капитал на VMPS при неблагоприятен сценарий. Помощ за реструктуриране, предоставена от Италианската република на VMPS въз основа на план за реструктуриране и ангажименти, вече е била одобрявана от Комисията през 2013 г. и е възстановена напълно от VMPS през 2015 г.

¹¹ Тази помощ включва две мерки за помощ в полза на VMPS (наричани по-нататък „разглежданите мерки“). Първата представлява помощ за осигуряване на ликвидност в размер на петнадесет милиарда евро под формата на държавни гаранции върху първостепенните дългове, а втората представлява помощ за превантивната рекапитализация на VMPS в размер на 5,4 милиарда евро, както е посочена в точка 5 от настоящото заключение.

¹² Това уведомяване е извършено след молба за извънредна публична финансова подкрепа под формата на превантивна рекапитализация по Декрет-закон 237/2016, подадена от VMPS след неуспешния ѝ опит да набере нови частни капитали. Преди това, пък през 2016 г., след изявление на Европейската централна банка (ЕЦБ), че VMPS е платежоспособна, Комисията одобрява временно индивидуална помощ за осигуряване на ликвидност в размер на петнадесет милиарда евро в полза на VMPS, основавайки се на ангажиментите, предложени от италианските власти, които се ангажират да представят план за реструктуриране в двумесечен срок, считано от предоставянето на гаранциите, освен ако в същия срок помощта не бъде възстановена.

¹³ Съгласно тази разпоредба за съвместими с вътрешния пазар могат да се приемат по-специално помощите за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава членка.

¹⁴ ОВ С 216, 2013 г., стр. 1; наричано по-нататък „Съобщението относно банковия сектор“.

¹⁵ Директива на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 173, 2014 г., стр. 190). В това отношение Комисията приема, че условията, при които са били предоставени мерките за помощ, съответстват на освобождаването, предвидено в член 32, параграф 4, буква г) от тази директива.

¹⁶ Освен това Комисията установява, че планът за реструктуриране е годен да възстанови дългосрочната жизнеспособност на VMPS и съдържа достатъчно мерки за споделяне на тежестта, както и достатъчно гаранции, за да се ограничи неоправданото нарушаване на конкуренцията. Тя отбелязва също, че е осигурен адекватен надзор върху прилагането на плана за реструктуриране.

Производството пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

9. На 5 март 2018 г. жалбоподателите подават в секретариата на Общия съд жалба на основание член 263, четвърта алинея ДФЕС за отмяна на спорното решение.

10. В подкрепа на тази жалба жалбоподателите изтъкват пет основания, последното от които е изведено от нарушение на член 108, параграфи 2 и 3 ДФЕС, на член 4, параграфи 3 и 4 от Регламент 2015/1589 и на процесуалните им права, тъй като Комисията не е започнала официалната процедура по разследване, въпреки че са съществували сериозни съмнения за съвместимостта с правото на Съюза на мерките за споделяне на тежестта, които са част от спорната помощ¹⁷.

11. С отделен акт, подаден в секретариата на Общия съд на 16 май 2018 г., Комисията прави възражение за недопустимост на основание член 130 от Процедурния правилник на Общия съд. Жалбоподателите подават становището си по това възражение на 10 юли 2018 г., а устните състезания и отговорите на страните на въпросите, зададени писмено и устно от Общия съд, са изслушани в съдебното заседание от 9 юли 2020 г.

12. С обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля повдигнатото от Комисията възражение за недопустимост, без да се произнася по същество¹⁸. След като в точки 35—41 от това решение констатира, че жалбоподателите имат качеството на „заинтересовани“ и на „заинтересовани страни“ по смисъла съответно на член 108, параграф 2 ДФЕС и на член 1, буква з) от Регламент 2015/15489, Общият съд приема, че те имат, от една страна, правен интерес¹⁹ и от друга страна, процесуална легитимация, тъй като спорното решение ги засяга пряко и лично в качеството на „заинтересовани“ и на „заинтересовани страни“²⁰.

Производството пред Съда и исканията на страните

13. С жалбата си Комисията иска от Съда да отмени обжалваното съдебно решение, да се произнесе по подадената в първоинстанционното производство жалба, като я отхвърли като недопустима, и да осъди жалбоподателите в първоинстанционното производство да заплатят съдебните разноски.

14. Жалбоподателите в първоинстанционното производство, които са ответници в производството по обжалване, искат от Съда да отхвърли жалбата на Комисията и да я осъди да заплати съдебните разноски.

15. Страните отговарят и на въпросите, поставени от Съда в проведеното на 7 април 2022 г. съдебно заседание.

¹⁷ Първите четири основания са изведени: първото — от нарушение на Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 225, 2014 г., стр. 1) и от липса на мотиви, второто — от това, че Комисията незаконосъобразно е изискала да се прекрати действието на договорите FRESH, третото — от това, че спорното решение е дискриминиращо спрямо притежателите на облигациите FRESH, и четвъртото — от това, че одобрявайки прилагането на мерки за споделяне на тежестта за инструментите FRESH, Комисията е нарушила правото на собственост на притежателите на облигациите FRESH.

¹⁸ Произнасяйки се по допустимостта на жалбата с решение, Общият съд явно е искал да придаде принципен обхват на акта си.

¹⁹ Точки 43—55 от обжалваното съдебно решение.

²⁰ Точки 56—63 от обжалваното съдебно решение.

Анализ

16. В обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че жалбата на жалбоподателите в първоинстанционното производство е допустима, доколкото същите имат правен интерес и процесуална легитимация съгласно член 263, четвърта алинея ДФЕС. Що се отнася по-специално до процесуалната легитимация, той приема, че жалбоподателите в първоинстанционното производство могат да искат отмяната на спорното решение в качеството на „заинтересовани страни“ и за да се гарантира защитата на процесуалните права, които черпят от член 108, параграф 2 ДФЕС и член 6, параграф 1 от Регламент 2015/1589.

17. В подкрепа на жалбата си Комисията изтъква едно-единствено основание, а именно че Общият съд погрешно е квалифицирал жалбоподателите в първоинстанционното производство като „заинтересовани страни“.

18. В анализа на жалбата по същество ще разпределя доводите в три части. Ще започна, най-напред, с процесуалната легитимация на „заинтересованите страни“ като понятие в правото на Съюза в областта на държавните помощи, за да разгледам, по-нататък, прилагането на понятието „заинтересовани страни“ в обжалваното съдебно решение, което е предметът на единственото основание за обжалване, и накрая, ще се спра накратко на довода на Комисията за ирелевантността на производствата, проведени пред националните съдилища за процесуалната легитимация на ответниците.

По процесуалната легитимация като „заинтересована страна“ в правото на Съюза и в практиката на Съда в областта на държавните помощи

19. На първо място, нека припомня, че съгласно член 108, параграф 3 ДФЕС, когато Комисията счита, че даден план за помощ е несъвместим с вътрешния пазар, тя без забавяне започва официалната процедура по разследване, предвидена в параграф 2 от този член. Съгласно последната разпоредба след приключването на тази процедура Комисията приема решение, „след като е уведомила всички заинтересовани страни да представят своите мнения“.

20. В този контекст член 4 от Регламент 2015/1589 предвижда предварителна фаза на разглеждане на мерките за помощ, която има за цел да позволи на Комисията да си състави първоначално становище по въпроса дали тези мерки представляват държавна помощ и относно евентуалната им съвместимост с вътрешния пазар. Съгласно параграф 3 от този член, когато Комисията констатира, че никакви съмнения не са се породили по отношение на съвместимостта с вътрешния пазар на мярката, доколкото попада в рамките на приложното поле на член 107, параграф 1 от ДФЕС, тя приема решение да не се повдигат възражения²¹.

²¹ Обратно, съгласно член 4, параграф 4 от Регламент 2015/1589, когато Комисията констатира, че са се породили съмнения по отношение на съвместимостта с вътрешния пазар на мярката, за която е отправено уведомление, тя е длъжна да приеме решение за започване на официална процедура по разследване. Съгласно член 6, параграф 1 от този регламент такова решение призовава съответната държава членка и другите заинтересовани страни да представят коментари в рамките на предписан срок.

21. На второ място, що се отнася до допустимостта на жалба срещу такова решение, следва да се отбележи, от една страна, че съгласно член 263, четвърта алинея ДФЕС всяко физическо или юридическо лице може да заведе иск или да подаде жалба, съгласно условията, предвидени в първа и втора алинея от този член, по-специално срещу решенията, които го засягат пряко и лично.

22. От друга страна, съгласно постоянната практика на Съда всяка заинтересована страна по смисъла на член 1, буква з) от Регламент 2015/1589 е пряко и лично засегната от решение да не се повдигат възражения, прието съгласно член 4, параграф 3 от този регламент. Всъщност лицата, ползващи се от процесуалните гаранции, които са предвидени в член 108, параграф 2 ДФЕС и в член 6, параграф 1 от посочения регламент, могат да си осигурят зачитането им само ако имат възможност да оспорят такова решение пред съда на Съюза²².

23. При това положение, тъй като в случая спорното решение е решение да не се повдигат възражения, а жалбоподателите в първоинстанционното производство се позовават на нарушение на процесуалните си права²³, достатъчно е да докажат, че имат качеството на заинтересовани страни, за да може да се счита, че имат процесуална легитимация по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС.

24. На трето място, нека припомним, че съгласно член 1, буква з) от Регламент 2015/1589 „заинтересована страна“ означава по-специално всяко лице, предприятие или обединение от предприятия, *чиито интереси биха могли да бъдат засегнати от предоставянето на помощ*, по-специално бенефициера на помощта, конкуриращите се предприятия и търговските обединения²⁴. Следователно става дума за неопределен кръг адресати²⁵. Освен това съгласно постоянната практика на Съда, за да може дадено лице, предприятие или

²² Вж. в този смисъл решение от 24 май 2011 г., Комисия/Kronoply и Kronotex (C-83/09 P, наричано по-нататък „решение Комисия/Kronoply и Kronotex“, EU:C:2011:341, т. 47 и цитираната съдебна практика). В това отношение Съдът уточнява, че когато жалбоподател иска отмяна на решение да не се повдигат възражения, той поставя под въпрос главно факта, че това решение е прието, без Комисията да започва официална процедура по разследване, с което нарушава неговите процесуални права (вж. в този смисъл решение Комисия/Kronoply и Kronotex, т. 59). От друга страна, ако жалбоподателят оспорва обосноваването на самото решение за преценка на помощта като такава, сам по себе си фактът, че той може да бъде счетен за заинтересована страна по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС, не е достатъчен, за да се приеме, че жалбата е допустима. В този случай той трябва да докаже, че има специален статут по смисъла на решение от 15 юли 1963 г., Plaumann/Комисия (25/62, EU:C:1963:17), съгласно което субектите, които не са адресати на дадено решение, могат да твърдят, че са лично засегнати само ако решението се отнася до тях поради някои присъщи за тях качества или поради фактическо положение, което ги разграничава от всички останали лица и така ги индивидуализира по същия начин, както адресата на решението (вж. по-специално в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., Ja zum Nürburgring/Комисия, C-647/19 P, EU:C:2021:666, т. 32 и цитираната съдебна практика). По развитието на съдебната практика относно допустимостта на жалбите на трети лица срещу решение да не се повдигат възражения вж. по-специално *Nehl*, H. P. *Direct Actions and Judicial Review before the Union Courts. State Aid Law of the European Union*, Oxford 2016, p. 419.

²³ В рамките на петото си основание за обжалване в първоинстанционното производство.

²⁴ От съображения за изчерпателност следва да се уточни, че понятието „заинтересована страна“, определено в член 1, буква з) от Регламент 2015/1589, възпроизвежда понятието „заинтересована страна“ по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС, както следва от практиката на Съда (вж. в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., Ja zum Nürburgring/Комисия, C-647/19 P, EU:C:2021:666, т. 56 и цитираната съдебна практика). Всъщност съгласно съдебната практика, предхождаща влизането в сила на Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41) (текст, предшестввал Регламент 2015/1589), „заинтересованите страни“ по смисъла на член 93, параграф 2 ЕИО (понастоящем член 108, параграф 2 ДФЕС), които могат, съгласно член 173, четвърта алинея ЕИО (понастоящем член 263, четвърта алинея ДФЕС), да подават жалби за отмяна в качеството на пряко и лично засегнати, са лицата, предприятията или обединенията, чиито интереси евентуално са засегнати от отпускането на помощ, т.е. по-специално конкурентните на получателя на тази помощ предприятия и професионалните организации (вж. по-специално решения от 14 ноември 1984 г., Intermills/Комисия, 323/82, EU:C:1984:345, т. 16) и от 2 април 1998 г., Комисия/Sytraval и Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, т. 41).

²⁵ Вж. в този смисъл решения от 14 ноември 1984 г., Intermills/Комисия (323/82, EU:C:1984:345, т. 16) и Комисия/Kronoply и Kronotex, точка 63.

обединение от предприятия да бъде квалифицирано като „заинтересована страна“, е важно то надлежно да докаже, че помощта има вероятност да окаже конкретно влияние върху положението му или върху това на лицата, които представлява²⁶.

25. В случая ответниците не са сред изрично посочените в член 1, буква з) от Регламент 2015/1589 „заинтересовани страни“²⁷. Следователно въпросът е дали има вероятност спорната помощ да окаже конкретно влияние върху тяхното положение.

26. В това отношение Комисията изтъква, че според Съда заинтересовани страни са само жалбоподателите, които докажат, че спорната държавна помощ може да окаже „свързано с конкуренцията“ конкретно влияние върху тяхното положение, а ответниците възразяват, че макар, за да удостовери статута си на „заинтересована страна“, жалбоподателят да трябва да докаже, че спорната мярка има отрицателно влияние върху неговото положение, не е нужно това влияние да има конкурентно естество.

27. Следва да се отбележи, че Съдът многократно е постановявал, че до конкретно влияние върху положението на жалбоподателя *може* да се стигне, ако се засегне конкурентното му положение, дори при липса на преки конкурентни отношения с получателя на спорната помощ, какъвто е случаят по-специално в посочените от Комисията решения ЗФ/Комисия²⁸ и Комисия/Kronoply и Kronotex²⁹.

28. По-конкретно, в решение ЗФ/Комисия, най-напред, Съдът приема, че „не е изключено даден синдикат на работниците да се счита за „заинтересован“ по смисъла на член 88, параграф 2 ЕО [понастоящем член 108, параграф 2 ДФЕС], когато доказва, че с предоставената помощ биха могли да се засегнат неговите интереси или интересите на неговите членове“ и че „[е в]ажно [...] обаче[...] този синдикат надлежно [да] доказва, че помощта има вероятност да окаже конкретно влияние върху положението му или върху това на моряците, които представлява“³⁰, без понятието „конкретно влияние“ да се уточнява допълнително. По-нататък, като прилага този принцип към разглеждания случай, Съдът уточнява по-специално, че „жалбоподателят винаги трябва надлежно да докаже, че с предоставената помощ могат да се засегнат неговите интереси, което може да направи, като установи, че той всъщност е в конкурентно положение спрямо други синдикати, осъществяващи дейност на същия пазар“³¹.

29. В решение Комисия/Kronoply и Kronotex Съдът припомня, най-напред, установения в точка 33 от решение ЗФ/Комисия принцип, според който, за да бъде квалифицирано като заинтересована страна, „е важно предприятието да докаже в достатъчна степен, че помощта има вероятност да окаже конкретно влияние върху положението му“, след което

²⁶ Вж. по-специално в този смисъл решения от 9 юли 2009 г., ЗФ/Комисия (С-319/07 P, наричано по-нататък „решение ЗФ/Комисия“, ЕУ:С:2009:435, т. 33) и решение Комисия/Kronoply и Kronotex, точка 65.

²⁷ Тази разпоредба се отнася „по-специално“ до споменатите категории лица, а именно бенефициера на спорната помощ, конкуриращите се предприятия и търговските обединения.

²⁸ По това дело жалбоподателят е работнически синдикат, който договаря сроковете и условията, при които работната ръка се предоставя на предприятията, и който твърди, че мерки за помощ, целящи по същество да облагодетелстват моряците, наети на корабите, вписани в датския международен корабен регистър, могат да засегнат конкурентното му положение спрямо други синдикати на моряци, чиито членове са получателите на тази помощ.

²⁹ По това дело жалбоподателите са предприятия, които купуват същата суровина като получателя на помощта, а именно дървен материал за промишлени цели, и които изтъкват, че предоставената на последния държавна помощ може да засегне конкурентното им положение на този пазар на дървен материал за промишлени цели.

³⁰ Решение ЗФ/Комисия, точка 33.

³¹ Решение ЗФ/Комисия, точка 59. Впрочем в този пасаж не е сигурно дали Съдът има предвид „конкурентно положение“ в посочения от Комисията смисъл, т.е. истинска конкуренция на вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

прилага този принцип към конкретното положение ситуация, като стига до извода, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че жалбоподателите имат качеството на заинтересовани страни по смисъла на член 1, буква з) от Регламент № 659/1999 (заменен с член 1, буква з) от Регламент 2015/1589), тъй като по същество тези жалбоподатели са установили в достатъчна степен конкурентно отношение и евентуалното засягане на пазарната им позиция, дължащо се на предоставянето на оспорената помощ³².

30. Макар от тези две решения да следва, че засягането на пазарното положение на жалбоподател, без значение дали той е пряк конкурент на получателя на предполагаемата държавна помощ или не, е *достатъчно* за квалифицирането му като „заинтересована страна“, от това не може да се направи изводът, че това засягане е и *необходимо*, за да се възприеме тази квалификация.

31. Според мен това тълкуване се потвърждава и от неотдавнашното решение от 2 септември 2021 г., *Ja zum Nürburgring*/Комисия³³, в което Съдът, следвайки предложението на генералния адвокат³⁴, изрично отхвърля довода на Комисията, че качеството „заинтересована страна“ предполага наличието на конкурентно отношение, като установява по-специално, че на образувание, което не е конкурент на получателя на спорната помощ, може да бъде признато качеството „заинтересована страна“, стига да е доказало, че неговите интереси биха могли да бъдат засегнати от предоставената помощ, като за целта е необходимо то да докаже, че посочената помощ може да окаже „конкретно влияние върху положението му“³⁵.

32. Впрочем, ако съгласно тази съдебна практика качеството на „заинтересована страна“ почива не непременно на наличието на свързано с конкуренцията конкретно влияние върху положението на жалбоподателя, а на наличието на по-широко конкретно влияние върху неговото положение, остава да се установят обхватът и границите на такова конкретно влияние.

33. Според мен за тази цел не може да се разширява понятието „заинтересована страна“ до степен, позволяваща включването в него на всяка страна, която може да изтъкне влошаване на материалното си положение само като сравни това положение преди и след решението

³² Решение Комисия/Kronoply и Kronotex, точки 65—71.

³³ C-647/19 P, EU:C:2021:666.

³⁴ Вж. заключението на генералния адвокат Pitruzzella по дело *Ja zum Nürburgring*/Комисия (C-647/19 P, EU:C:2021:347, т. 30 и 31 и цитираната съдебна практика).

³⁵ Вж. решение от 2 септември 2021 г., *Ja zum Nürburgring*/Комисия (C-647/19 P, EU:C:2021:666, т. 57 и цитираната съдебна практика). Смятам, че не може да се сподели и твърдението на Комисията, че изводът на Съда по този въпрос се обосновава с факта, че жалбоподателите в случая могат да се считат за потенциални конкуренти на получателя на спорната помощ. Вярно е всъщност, че в това решение Съдът припомня, както прави Общият съд в спорното решение, че жалбоподателят е сдружение, чиято цел (от обществен интерес) е несъвместима с целта (за максимални печалби) на получателя на помощта. Според мен намерението на Съда е не да извърши преценката си въз основа на положение на потенциална конкуренция, а по-скоро да обоснове факта, че предоставянето на помощта на въпросния получател може да окаже *конкретно влияние върху положението му*, без да уточнява понятието „конкретно влияние“. Освен това в точка 31 от заключението си генералният адвокат ясно посочва, че „качеството на „заинтересована страна“ не предполага непременно наличието на конкурентно отношение“ и изключва възможността Общият съд да е допуснал каквато и да било грешка при прилагане на правото, като е квалифицирал жалбоподателя като „заинтересована страна“ и същевременно е констатирал, че последният „изобщо не е осъществявал дейност на засегнатите от разглежданите мерки пазари“.

да не се повдигат възражения, без последното, или по-точно държавната помощ, която то обявява за съвместима, да е породило посоченото положение, тъй като de facto това би довело до подаването на „actio popularis“. Следователно определянето на понятието „заинтересована страна“ следва да се основава на специфичен интерес, а именно свързан с прилагането на правилата за държавната помощ, и оттук да се отнася до обстоятелствата, релевантни за преценката на съвместимостта на помощта³⁶. Според мен да се възприеме по-широк подход, би довело до опасност от заобикаляне на правилата относно държавните помощи с други цели.

34. Смятам, че такъв специфичен интерес, т.е. свързан с прилагането на правилата относно помощите, би могъл да се констатира, когато жалбоподателят е (или има вероятност да бъде) *засегнат от предоставянето на спорната помощ*, т.е. когато тази помощ, така както е одобрена от Комисията в решението да не се повдигат възражения³⁷, може да окаже конкретно влияние върху положението му³⁸, независимо от каквото и да било (настоящо и потенциално) конкурентно отношение по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС с получателя на помощта или от каквото и да било влияние, свързано с конкуренцията³⁹.

35. В това отношение смятам за полезно да се припомни неотдавнашното решение на Общия съд от 15 септември 2021 г., САРА и др./Комисия⁴⁰, в което той не признава качеството на „заинтересовани страни“ на жалбоподатели, а именно кооперативно дружество на рибари и риболовни предприятия или работодатели на рибари, обжалващи решение да не се повдигат възражения, с което Комисията обявява съвместимостта с вътрешния пазар на шест френски проекта за ветроенергийни паркове в морето, обхващащи зони, използвани за риболов от рибарите жалбоподатели.

36. По това дело жалбоподателите не посочват да са в конкурентно отношение с получателите на въпросната помощ, но изтъкват, че съществува опасност от конкретно влияние на спорните помощи върху тяхното положение, по-специално поради нормативните ограничения за корабоплаването, предвидени в зоните, за които се отнасят тези проекти, и поради потенциално отрицателното въздействие на посочените проекти върху морската среда и рибните ресурси⁴¹. Общият съд обаче приема, че жалбоподателите не са доказали опасността от конкретно влияние на посочените помощи върху тяхното

³⁶ Впрочем от това обстоятелство произтича полезността на данните и доводите, които тази страна може евентуално да представи в хода на официалната процедура по разследване.

³⁷ Което обхваща не само мерките за подкрепа от държавата в тесния смисъл на думата, но и всички обстоятелства, релевантни за обявяването на съвместимостта на помощта.

³⁸ Вж. в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., Ja zum Nürburgring/Комисия (C-647/19 P, EU:C:2021:666, т. 57).

³⁹ Несъмнено, тъй като до момента този въпрос не е изяснен в практиката на Съда, според мен би могло да се възприеме тълкуването на Комисията, а именно, по същество, че тъй като целта, преследвана от правилата за държавните помощи (и обосноваваща компетентността на Комисията в тази област), е да се защити конкуренцията и понеже качеството на „заинтересована страна“ е само конкретен израз на установения в член 263 ДФЕС критерий за прякото и лично засягане, само свързано с конкуренцията влияние е релевантно за преценката на процесуалната легитимация на жалбоподателя. Считаю обаче, че това тълкуване би довело до прекомерно ограничително прилагане на условията за допустимост на жалбите срещу решение да не се повдигат възражения. Освен това смятам, че обвързването на понятието *засягане*, въведено от съдебната практика и възприето в член 1, буква з) от Регламент 2015/1589, с наличието на *свързано с конкуренцията влияние* върху положението на жалбоподателя de facto би обхванало доказването на нарушаване на конкуренцията или на пазарното положение на жалбоподателя по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС (дори да става въпрос за пазар, различен от засегнатия от предполагаемата държавна помощ), което, независимо от сложността му, може да надхвърли необходимото (и достатъчното) за преценката на допустимостта на дадена жалба и в известна степен да предопредели преценката на нейната основателност (поне що се отнася до въздействието на предполагаемата помощ върху пазара).

⁴⁰ T-777/19, EU:T:2021:588, обжалвано.

⁴¹ Вж. решение от 15 септември 2021 г., САРА и др./Комисия (T-777/19, EU:T:2021:588, т. 53).

положение, тъй като по същество механизмът за предоставяне на тези помощи не е свързан с твърдяното въздействие на разглежданите проекти върху дейността на рибарите жалбоподатели⁴².

37. Без да се засяга заключението ми по посоченото дело, според мен решението на Общия съд по посоченото дело, понастоящем обжалвано⁴³, потвърждава, че към днешна дата в съдебната практика на Съюза се приема, че за квалифицирането като „заинтересована страна“ възможността да се изтъкне конкретно влияние върху положението на жалбоподателя, не е непременно свързана с пазарното му положение, и същевременно изключва възможността за разширяване на тази квалификация към положения, при които това влияние не е пряко свързано с въпросната помощ — включително обстоятелствата, релевантни за нейната съвместимост, а оттук и с решението да не се повдигат възражения срещу нея.

38. В заключение, считам, че качеството на „заинтересована страна“ изисква да се докаже конкретно влияние върху положението на тази страна, свързано с прилагането на правилата за държавните помощи, и по-точно с предоставянето на държавна помощ. С други думи, ако тази помощ, така както е одобрена с решението да не се повдигат възражения, е в основата на засягането на жалбоподателя, последният може да бъде квалифициран като „заинтересована страна“.

39. Според мен важни насоки в този смисъл могат да бъдат изведени от самото спорно решение. Всъщност, доколкото от него личи, че при преценката на съвместимостта на държавна помощ Комисията взема предвид интересите на някои страни или последиците от тази помощ за други страни (каквото е случаят при поемане на ангажименти), това обстоятелство допринася за ограничаването на кръга лица, чиито интереси са засегнати от това решение⁴⁴.

По качеството на „заинтересовани страни“ на жалбоподателите в първоинстанционното производство

40. С единственото си основание за обжалване Комисията по същество упреква Общия съд за това, че е направил извода, че жалбоподателите имат процесуална легитимация по силата на член 263, четвърта алинея ДФЕС да искат отмяната на спорното решение, като ги е квалифицирал като „заинтересовани страни“ само въз основа на материалната загуба, която твърдят, че са претърпели в качеството на притежатели на облигации FRESH вследствие на мерките за споделяне на тежестта, приложени от Италианската република спрямо подчинените кредитори на VMPS. Така Общият съд бил възприел прекалено широко тълкуване на понятието „заинтересована страна“, включващо не само субектите, за които държавната помощ може да има антиконкурентни последици, но и субектите, които оспорват други аспекти на тази помощ, нямащи никаква връзка с конкуренцията.

⁴² Решение от 15 септември 2021 г., САРА и др./Комисия (Т-777/19, ЕУ:Т:2021:588, т. 97 и 101). Според Общия съд посоченото от жалбоподателите въздействие е присъщо, от една страна, на решенията на националните органи за осъществяване на тези проекти в съответните зони в рамките на политиката им за експлоатация на енергийните ресурси и от друга страна, на правната уредба на морското публично пространство и на приложимите за посочените проекти технически мерки.

⁴³ Дело C-742/21, САРА и др./Комисия, което ми е разпределено като генерален адвокат.

⁴⁴ Впрочем вземането предвид на положенията, разглеждани в спорното решение в рамките на проверката за съвместимост на помощ за целите на преценката на допустимостта на жалба срещу това решение, според мен позволява да се избегне разширяване на кръга на засегнатите лица, водещо до „actio popularis“.

41. В обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че спорното решение засяга жалбоподателите пряко и лично, поради това че са „заинтересовани страни“⁴⁵ и че са се позовали на нарушение на процесуалните си права⁴⁶. По същество, без да квалифицира жалбоподателите като настоящи или потенциални конкуренти на получателя на спорната помощ и без да отбелязва, че има вероятност спорното решение да окаже „свързано с конкуренцията“ конкретно влияние върху тяхното положение, Общият съд приема, че тази помощ може да окаже такова влияние, тъй като ангажиментите на италианските власти, и по-специално планът за реструктуриране, който е в основата на твърдяната материална загуба, са неразделна част от посочената помощ и като такива са били разгледани в рамките на преценката на Комисията за съвместимост, макар жалбоподателите да не оспорват самата съвместимост на тези мерки с вътрешния пазар⁴⁷.

42. Основната трудност по това дело се изразява в обстоятелството, че жалбоподателите в първоинстанционното производство са били засегнати не от разглежданите мерки, т.е. от помощта за осигуряване на ликвидност и рекапитализацията в полза на BMPS, а по-скоро от мерките за споделяне на тежестта, които са част от ангажиментите, поети от италианските власти за целите на одобряването на спорната помощ и съставляващи съвкупността от мерки, за които е извършено уведомяване от тези власти и които Комисията е одобрила.

43. Според мен, с оглед на съдебната практика, разгледана в точки 22—37 от настоящото заключение, Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е констатирал, че споменатите обстоятелства са достатъчни за квалифицирането на жалбоподателите като „заинтересовани страни“.

44. Вярно е всъщност, най-напред, че прекратяването на действието на договорите FRESH, довело до загубите при плащането на купоните, обвързани с притежаваните от жалбоподателите облигации FRESH, е последица от решението на италианските власти да предвидят споделяне на тежестта от акционерите и подчинените кредитори на BMPS в рамките на плана за нейното реструктуриране. Вярно е също, както изтъква Комисията, че жалбоподателите по принцип не оспорват съвместимостта на разглежданите мерки с вътрешния пазар.

45. Въпреки това, както посочва Общият съд⁴⁸, разглежданите мерки и ангажиментите са неотделими, тъй като последните обуславят обявяването на съвместимостта⁴⁹. Всъщност от точки 41, 43 и 44 от Съобщението относно банковия сектор е видно, че адекватното споделяне на тежестта, с което това съобщение обвързва предоставянето на държавна помощ, предполага, първо, поемането на загубите със собствен капитал, а след това, по принцип за него да допринесат подчинените кредитори⁵⁰.

⁴⁵ Обжалваното съдебно решение, точка 63.

⁴⁶ Обжалваното съдебно решение, точки 60—62.

⁴⁷ Обжалваното съдебно решение, точки 40 и 41.

⁴⁸ Вж. точка 40 от обжалваното съдебно решение.

⁴⁹ В това отношение според мен не може да се приеме тълкуването на ответниците, че това се отнася само до само частта от спорното решение, свързана с плана за реструктуриране. Всъщност в това решение Комисията не взема отделно решение относно плана за реструктуриране, а се произнася само по съвместимостта на спорната помощ, за която е извършено уведомяване от италианските власти и която включва всички аспекти на тези мерки, включително плана за реструктуриране и предвидените в този план мерки за споделяне на тежестта.

⁵⁰ Вж. също в това отношение решение от 19 юли 2016 г., Kotnik и др. (C-526/14, EU:C:2016:570, т. 42).

46. Следователно не може да се счита, както прави Комисията, че мерките за споделяне на тежестта в рамките на плана за реструктуриране на BMPS са отделни от държавната помощ и представляват свободен избор на италианските власти. Всъщност нека да припомним, че мерките за споделяне на тежестта са неразделна част от спорната помощ, за която е извършено уведомяване от италианските власти и която е одобрена от Комисията, и че те имат важна роля за преценката на съвместимостта на тези мерки с вътрешния пазар⁵¹.

47. Ето защо, противно на доводите на Комисията, според мен мерките за споделяне на тежестта не са просто „фактическа хипотеза“ за разрешението на Комисията, а по-скоро условие, наложено от нея в Съобщението относно банковия сектор, за целите на съвместимостта на помощта, за която е отправено уведомление⁵².

48. Що се отнася по-специално до довода на Комисията, че съответствието с разпоредбите на това съобщение относно споделянето на тежестта било достатъчно, но не и необходимо, за да може тя да обяви спорната помощ за съвместима с вътрешния пазар, и че държава членка е свободна да не ѝ предложи мерките за споделяне на тежестта, предвидени в посоченото съобщение, ако има други идеи, налага се изводът, че трудно можем да си представим кои „други идеи“ или „индивидуализирани“ мерки, за които споменава тази институция, биха могли да заменят ключовия принцип на споделянето на тежестта, играещ основна роля за въведената със същото съобщение система за прилагане на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС, особено при обстоятелствата в настоящия случай, в който намесата на италианските власти с цел избягване на фалита на BMPS и произтичащата от това необходимост да се получи одобрение от Комисията са били изключително спешни.

49. По-нататък, вярно е също, както отбелязва Комисията при условията на евентуалност, че самите жалбоподатели не притежават *акции* FRESH (издадени от BMPS и записани от JPM) и не са страни по *договорите* FRESH (склучени между BMPS и JPM), чието действие е прекратено вследствие на мерките за споделяне на тежестта, а са притежатели на *облигации* FRESH (издадени от MUFJ), за да предостави на JPM средствата, необходими за записването на акциите FRESH).

50. Както обаче установява Общият съд в обжалваното съдебно решение, поради взаимозависимостта между различните договорни връзки, стоящи в основата на инструментите FRESH, прекратяването на действието на договорите FRESH е можело да причини материална загуба на жалбоподателите в първоинстанционното производство предвид загубите при плащането на купони, обвързани с облигациите FRESH, и съответно е имало вероятност приемането на спорното решение да окаже конкретно влияние върху положението им. Ето защо смятам, че спорната помощ, за която е извършено уведомяване от италианските власти и която е обявена за съвместима с вътрешния пазар със спорното решение, уврежда жалбоподателите, ако за целите на това обявяване на съвместимостта в нея се включат поетите от италианските власти ангажменти⁵³.

⁵¹ Всъщност формулировката на спорното решение (по-специално т. 101—110) ме навежда на мисълта, че Комисията счита мерките за споделяне на тежестта поне за много важни, ако не и за решаващи за целите на обявяването на съвместимостта на спорната помощ. Впрочем възниква въпросът дали евентуална проверка за влиянието на тези мерки за споделяне на тежестта върху съвместимостта на помощта, за която е отправено уведомление на Комисията, не спада по-скоро към преценката (по същество) на съвместимостта на помощта, отколкото към преценката на допустимостта на жалбата, която по необходимост е по-повърхностна.

⁵² В това отношение е без значение, че спорното решение не е „условно решение“ по смисъла на член 9, параграф 4 от Регламент 2015/1589 и че формално то не налага въпросните ангажменти и не ги превръща в задължителни.

⁵³ Вж. по-специално точки 37 и 39 от обжалваното съдебно решение.

51. Накрая, считам, че споменатите от Комисията определение от 26 март 2014 г., Adorizio и др./Комисия⁵⁴ и решение от 19 декември 2019 г., ВРС Lux 2 и др./Комисия⁵⁵ по никакъв начин не променят тази преценка⁵⁶. Всъщност в определение Adorizio и др./Комисия Общият съд постановява, че притежателите на подчинени облигации на банка, одържавени в контекста на мярка за национализация на същата банка, нямат *правен интерес* да подадат жалба срещу решение на Комисията да не се повдигат възражения срещу две мерки за помощ, за които е извършено уведомяване в контекста на тази национализация⁵⁷ — преценка, която е ирелевантна за целите на тълкуването на условието, само по себе си различно, за *процесуалната легитимация*⁵⁸. В решение ВРС Lux 2 и др./Комисия Общият съд постановява, че притежателите на подчинени облигации на банка, чиято стойност намалява поради започнатата по отношение на нея процедура за реструктуриране, не са процесуално легитимирани да подадат жалба срещу решение на Комисията да не се повдигат възражения срещу мярка за помощ, за която е извършено уведомяване в контекста на тази процедура за реструктуриране⁵⁹. Всъщност в това решение Общият съд констатира, че намаляването на стойността на въпросните облигации произтича от решението на националните органи да започнат процедура за реструктуриране по отношение на тази банка — за което не е имало алтернатива, предвид положението на икономически дефицит, в което се е намирала тази банка — а не от предоставянето на спорната помощ, за разлика от настоящото дело, в което прекратяването на действието на договорите FRESH е последица от мерките за споделяне на тежестта, съставляващи неразделна част от спорната помощ, за която е извършено уведомяване и която е одобрена.

52. В заключение считам, че Комисията не е доказала, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е отхвърлил повдигнатото от нея възражение за недопустимост и е обявил жалбата за допустима.

⁵⁴ T-321/13, непубликувано, EU:T:2014:175.

⁵⁵ T-812/14 RENV, непубликувано, EU:T:2019:885.

⁵⁶ Впрочем това решение, както и това определение не са обжалвани.

⁵⁷ Нека да припомним, че в рамките на настоящото производство Комисията не е възпроизвела в жалбата си довода за липсата на правен интерес на жалбоподателите в първоинстанционното производство.

⁵⁸ При всички положения ми се струва, че случаят, за който се отнася това определение, е коренно различен от настоящия случай, доколкото жалбоподателите в първоинстанционното производство, притежатели на подчинени облигации на банка, са повдигнали оплакване за одържавяването на тези облигации в контекста на национализацията на тази банка, приведена в действие от Кралство Нидерландия, успоредно с отправянето на уведомление за две мерки за държавна помощ в полза на същата банка. В този случай въз основа на лаконични мотиви Общият съд приема, че при проверката на съвместимостта на спорната помощ Комисията е взела предвид одържавяването само като елемент от контекста, а не като условие за съвместимостта на тези мерки (вж. определение от 26 март 2014 г., Adorizio и др./Комисия, T-321/13, непубликувано, EU:T:2014:175, т. 25). Освен това, макар, както изтъква Комисията, Общият съд да е отбелязал и липсата на процесуална легитимация на жалбоподателите поради липсата на конкурентно отношение между тях и получателя на спорната помощ (вж. определение от 26 март 2014 г., Adorizio и др./Комисия, T-321/13, непубликувано, EU:T:2014:175, т. 44—48), той го е направил при разглеждането на довод на същите тези жалбоподатели, посочили, че някои от тях са и конкуренти на получателите на помощта (вж. определение от 26 март 2014 г., Adorizio и др./Комисия, T-321/13, непубликувано, EU:T:2014:175, т. 37).

⁵⁹ По-конкретно въпросната процедура за реструктуриране включва създаването на временна кредитна институция („мостова банка“), в която са прехвърлени негубещите търговски дейности на банката, докато загубите, свързани с прехвърлените активи и пасиви, са оставени в „лошата банка“, като в рамките на ангажиментите, представени на Комисията от националните органи, се предвижда, че активите на притежателите на подчинени дългове не могат да се прехвърлят в мостовата банка (вж. решение от 19 декември 2019 г., ВРС Lux 2 и др./Комисия, T-812/14 RENV, непубликувано, EU:T:2019:885, т. 7—14).

По релевантността на производствата, проведени пред националните съдилища за процесуалната легитимация на ответниците

53. Без да изтъква отделно основание, Комисията уточнява, че поради факта че ответниците са завели дело пред люксембургските съдилища срещу прекратяването от VMPS на действието на договорите FRESH, те не можели да бъдат считани за „заинтересовани страни“ и нямали процесуална легитимация да оспорват обжалваното решение. Тези производства били релевантни само за целите на разглеждането на правния интерес на ответниците — изискване, различно от това за процесуалната легитимация, което е предмет на настоящото производство.

54. В това отношение е достатъчно да се отбележи, че Общият съд не е направил от посочените производства никакви изводи относно качеството на заинтересовани страни на ответниците по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС и на член 1, буква з) от Регламент 2015/1589.

55. Поради това в случая този довод е без значение и следователно е неотносим.

По съдебните разноски

56. Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е неоснователна, Съдът се произнася по съдебните разноски. Съгласно член 138, параграф 1 от този правилник, приложим към производството по обжалване по силата на член 184, параграф 1 от него, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.

57. Тъй като Комисията е загубила делото, предлагам тя да бъде осъдена да заплати съдебните разноски.

Заключение

58. Предвид изложените по-горе съображения, предлагам на Съда:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди Европейската комисия да понесе, наред с направените от нея съдебни разноски, и тези на ответниците.